

Eksamen høsten 2011, Grunnkurs i demografi Econ 1710

Kommentarer til sensor

Oppgave 1

Nedgang 2,2 pr.p. Aldersspesifikk dødelighet bidrar med $10,8 - 5,2 = 5,6$ pr.p. Eldre befolkning bidrar med $5,2 - 8,6 = -3,4$ pr.p. Totaleffekt er $5,6 + (-3,4) = 2,2$ pr.p. Aldersspesifikk dødelighet trekker SDR ned, aldring trekker den opp.

Oppgave 2

Kohort SFT gir bedre bilde av kvinners virkelige barnetall (periode SFT er et syntetisk mål). Påvirkes ikke av utsettelses- og inhentingsprosesser. Men gir ikke innsikt i fruktbarhet for dagens unge kvinner. Pr. i dag vet vi med stor sikkerhet barnetallet til kvinner født rundt 1970, ikke for yngre kvinner. Ikke nevnt på forelesningen: men hvis vi er interessert i fruktbarhet opp til alder 25, for eksempel, blir ulempen for kohortperspektivet mindre.

Oppgave 3

- a) Ikke viktig med ordrett definisjon (de finnes uansett i mange versjoner). Må få fram noe slikt: rettigheter/muligheter/plikter kvinner har i forhold til hva menn har. De ulike komponentene: bevegelsesfrihet, delta i viktige beslutninger i hjemmet, økonomisk medbestemmelse/kontroll, emosjonell autonomi ("nærhet" mellom partnere). Også kunnskapsautonomi nevnes, men da er det ikke lenger like klart at det dreier som en situasjon relativt til menn.
- b) Kan hentes ut fra artikkelen til Mason. Studentene viser nok ulike grader av forståelse gjennom hvordan de presenterer eksemplene. Kan ikke besvare dette spørsmålet uten å kjenne C-E rammeverket, men må ikke kreve at studentene beskriver dette grundig.
- c) Den enkeltes autonomi er i stor grad bestemt av kvinners autonomi generelt i samfunnet, men hennes egen utdanning har også betydning, som beskrevet både hos Jejeebhoy og Jejeebhoy & Sathar – mer i noen samfunn (der kvinner generelt står sterkt) enn i andre. I noen samfunn ses en negativ sammenheng mellom utdanning og autonomi. Det kan skyldes at høy utdanning henger sammen med at mannen er rik slik at hun ikke trenger å dra ut av hjemmet for å arbeide. Utdanning skaper dessuten høyere kunnskapsnivå (som neppe skal regnes som en del av kvinnens autonomi, se ovenfor) og dermed bl.a. høyere lønn. Mange mulige effekter av dette på fruktbarheten. Vanskelig (nevnt på forelesning, men står ikke eksplisitt i pensum): Kvinnens utdanning henger dessuten sammen med mannens utdanning, som har selvstendig effekt på fruktbarheten og som kanskje også virker gjennom kvinnens autonomi.

- d) Ulike effekter på autonomi allerede nevnt. Dessuten ulik effekt på kunnskaper (skoler mer eller mindre effektive). Effekten av kunnskap på lønn kan avhenge av bl.a. hvor mange det er å konkurrere med. I et samfunn der reguleringskostnadene er høye, kan økningen i tilbud pga høyere utd (amming, avholdenhet) slå ut i høyere fruktbarhet. Må ikke vente mye av studentene. Spørsmålet er ikke så grundig behandlet i kurset.
- e) To hovedtanker lå bak: Motstand mot tvang i familieplanlegging (uakseptabelt uansett + helt meningsløst hvis høy fruktbarhet bare rammer familiene selv) og et fokus på kvinners situasjon (deres reproduktive helse mer generelt, og deres utdanning/autnomi, som er mål i seg selv og som man også vet er viktig for fruktbarhet/dødelighet). Slår sammen mål ved å legge fram pl tiltak under en bredere reproduktiv helse paraply. Samtidig kan man si at også menn har problemer mht reproduktiv helse, og at det dessuten er i deres interesse at kvinnenens problemer blir redusert. Derfor er det ikke et ensidig kvinnefokus som drev fram de politiske endringene. Spørsmålet er kanskje litt diffust, men gir anledning til å vise kunnskap om ICPD 1994.

Oppgave 4

Kunnskap (i samfunnet og hos den enkelte, studentene kan ikke forventes å skille det) -> kvalitet av helsetjenester, innse behov for hygieniske tiltak (i den enkelte familie og mer generelt) -> lavere dødelighet. Bidrar dessuten til rikdom, bl.a. gjennom industrialisering (som riktignok også har negative konsekvenser for dødeligheten)

Dødelighet $\leftarrow \rightarrow$ Fruktbarhet

Utdanning -> kunnskap -> høyere inntekter og mindre behov for barn som arbeidskraft -> lavere barnetallsønsker. Dessuten barn på skole: ikke aktuelle som arbeidskraft.

Utdanning -> "Tenker selv" -> lavere reguleringskostnader. Men monner ikke så mye. Sekularisering må også til før reguleringskostnadene faller så mye at det blir fall i fruktbarheten.

Kan være aktuelt å nevne, men urimelig å kreve: Utvandring var en respons på befolkningsvekst og andre forhold. Uten denne muligheten kunne utviklingen i fruktbarhet og dødelighet blitt annerledes.